

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор!
на чверть року 5 кор.
за місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокє число по 16 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня грім неділі і руских свят 5½ год. пополудні.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. п. Домбровського (Хорунціни). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесєня по 30 с. від стрічки.

Невдача гр. Тиси і її значінє для монархії.

(X) Утворенє нового міністерства, поручене цісарем гр. Тисі, скінчило ся повною невдачею. Барон Феврварі був одним, що дав ся приєднати до нового кабінету, а позаяк всі інші відказали ся, не може Тиса стати міністром - президентом. Чималу ролю відгравали тут зависть, ненависть і всякі інші людські слабости, одначе ся невдача має і далекосягле політичне значінє і то не лише для Угорщини але й для цілої монархії. Невдача Тиси доказує наглядно, що єдність і спільність війська є тою перепоною, що в Угорщині не зложиться і не удержить ся ніяке міністерство без національно-політичних уступок у військовій справі, що Угорщина готова згодити ся на помноженє війська лише за національно-політичну ціну. Отже не проти Тиси були звернені відмови приєднуваних ним для нового міністерства угорських парламентаристів, але проти самої справи, они мали зазначити, що не лише Кошутівці, але весь угорський сойм домагає ся національних уступок у військовій справі і без сего не дійде до утвореня нового міністерства. Та обставина ще в більшій мірі заострює політичне положенє і пересилєнє набирає не лише ціхи міністерского але й політичного пересилєня.

Після невдачі Тиси не розходить ся вже тепер лише о утворенє нового міністерства, але також о полагоду військового питання, яке тим самим стануло на першій плані. Тепер буде потреба принести значні жертви коштом єдності і спільности війська, щоби можна зложити нове міністерство і щоби сойм взяв ся до позитивної роботи. Упав Сель задля пасивного опору, знищено в зароді міністерство Тиси, котре мало задачею перевести військову пропозицію рішучим поступованєм. Нема тепер іншої дороги, як дороги уступок, компромісів. Хто небудь возьме ся до утвореня нового міністерства, не зробить сего без уступок коштом єдності і спільности армії, позаяк соймова більшість є нині такої самої думки як і Кошутівці. Таким способом почне ся одна цеголка по другій усувати з дуалістичної будівлі, а передовсім з армії, яка має бути національно розділена, яка має різнити ся мовою в команді, відзнаками, прапорами, гимнами, вихованєм і походженєм офіцерів. Теперішнє міністерске пересилєнє стало отже важким пересилєнем політичним, є оно початком кінця цілої дуалістичної історії, бож що року виривають нові потреби для війська, а ті домаганя треба все окупати дорогими національними уступками, які мало-помалу ведуть до повної розлуки двох половиць монархії, звязаних ще поки-що спільними справами. Цілий сей процес повільний веде систематично до економічної і політичної розлуки обидвох половиць монархії і задля того теперішнє пересилєнє не є лише пересилєнем угорским, але має важне і далекосягле значінє державного пересилєня.

Як звіщають останні телеграми, хор-

ватський бан гр. Куен-Гедерварі на пропозицію гр. Тиси покликаний до Відня і був уже на послуханю у цісаря та перемовлював також з міністром Каляєм. Побут бана у Відні є в звязи з утворенєм нового міністерства. Тим способом (promoveatur et amoveatur) хотять імовірно поладити хорвацку справу, але чи бан буде щасливий від Тиси, можна сумнівати ся вже з єго минувшости, бож в р. 1894. він безуспішно намагав ся утворити міністерство угорске.

ДОПИСЬ

з Камінки струм.

(Пам'ять Маркіяна Шашкевича, просвітне віче і загальні збори філії Товариства «Просвіта» в Камінці струм.)

День 16. н. ст. червня с. р. був днем торжественного народного свята у нашому місті і повіті, на котре зібралось значне число нашого українсько-русского міщанства і селянства в найдальших закутках повіта.

Поминали пам'ять великої ясної зірки світла-правди на галицькому небі освітила бл. п. Маркіяна Шашкевича, що засіяв своїм ясним генієм у темряві нашого повіта і спочив у ньому на віки.

Серед церкви красував ся в густій зелені високий катафаль, на котрому спочивав вясний чорний хрест з білою перевязкою, чаша і євангеліє та в зеленому вінкові портрет незабутнього поета. Міска церква заповнилась міщанським і селянським людом, засіяли золотими огоньками свічки і до заупокійної Служби Божої став о. Бардин, парох Ланів і міщанський мішаний хор. Службу відправлено з справдешнім торжественним до тої хвилі настроєм. По Службі Божій зявив ся на проповідниці наш славний проповідник о. Данило Танячкєвич. І полинула по церкві прегарна проповідь, на котру отворились усі серця, а вона гоїла рани і наповняла правдивим житєм, любовю до всього, що рідне, і надією на красшу, світлішу долю. Та проповідь зробила на слухачів велике вражінє і ніколи не затреть ся у їх памяти.

По проповіді стало кількох священиків до Парастаса, до чого збільшило ся наш хор чужими сільськими знаменитими співачками і ся сумна відправа стала величавою всенародною молитвою! Відтак великий здвиг народа — до щість соток голов — рушив з церкви через місто на широкий вигін на Забужу, де мало відбули ся просвітне віче. Люди зібрались в гурт кругом центру, витиченого зеленою деревиною, де стояло відвисленє для бесідників. Над фідею голов в горі повівала наша руска, синьожовта хоругва.

Зібраних повитав короткою промовою організатор віча о. С. Зельський з Милатина, а відтак став перед народом відпоручник Головного Виділу Тов. «Просвіта» у Львові п. Льонгин Цегельський. Знаменитий бесідник у своїй двогодинній безперервній промові познакомив зібраних з тов. «Просвітою» і його діяльністю та порушив і обговорив основно і зрозуміло для всіх найважнійші сучасні справи наші, мотивуючи все ясними висновками історичної правди. Бесідник своєю горячою і дуже займаючою мо-

вою одушевляв слухачів, котрі від часу до часу висказували йому сердечнє «Славно!»

По п. Цегельському наступила промова о. Танячкєвича, а по ньому вийшов на трибуну редактор «Гайдамаків» п. Петрицький зі Львова і також дуже заінтересував своєю мовою усіх зібраних. Говорив він про наше шкільництво, як ми скривджені у ньому і подав ради, як маємо боротись з темнотою і з ворогом нашим. Єго мова також лишила добре вражінє. Дальше промовляло ще двоє селян, а вкінці предсідатель зборів Впр. о. М. Цегельський, місцевий парох, в кількох горячих словах подякував всім, що численно зібрались, як також і бесідникам і завідомив, що по 4 год. відбудуть ся в салі магістрату загальні збори філії «Просвіти». І з тим о ½ год. попол. віче скінчило ся — а зачало ся було о год. 12. в полуднє. Через цілий час сприяла святави чудова погода.

Отже віче випало під кожним зглядом знаменито, хіба в тому можна жалувати сего, що на ньому явилось дуже мало рускої інтелігенції з провінції. Священиків було заледви кількох, а учителів цілком не було. І чим те оправдати?

Також при тому виявилась на верх укривана все у нас підлота і кириня кацапска. Перед вічем, а навіть ще перед заупокійним богослуженєм розпочали наші кацапи тайну і явну агітацію між селянством проти богослужєня і віча. Їх дуже боїла печінка, що се віче просвітне філії «Просвіти», а не «Селянської ради», як вони бажали і що їм було зась від нього. Самі вони, ті агенти, не пішли навіть на богослужєнє за такого мужа, як М. Шашкевич. І вони старались усіма силами, аби звівчити вражінє і настрій того нашого свята і устроїти яку «шопку», але все те їм не повело ся!

Ціле торжество від початку до останку відбуло ся цілком спокійно і поважно. А зрештою наші люди вже свідомі трохи і не дають ся вже ловити на московські вудки. До тепер у нас в місті все наші консолідувались у всім з гореткою тутешних твердолобів і до тепер не мали такої нагоди, щоб пізнати безхарактерність тих людей. Тож від тепер повинні наші зірвати всяку консолідацію з тими ренеґатами!

Пополудні в салі тутешного магістрату відбули ся збори філії «Просвіти» при участі коло 90 селян і міщан.

Тут також відпоручник Головного виділу Тов. «Просвіта» п. Льонгин Цегельський мав гарну бесіду, а відтак відбув ся вибір нового виділу, до котрого між іншими увійшли яко виділові також наші тутешні пп. судві Федусєвич і Сінгалєвич. Проте валежить надіятися, що від тепер тутешна філія буде більше проявляти просвітного житя, як до тепер — чого дуже бажаємо!

Учасник.

Соціалізм, етика і політика.

під розвагу «СТАРШИМ І МОЛОДШИМ» подає

Др. Іван Копач.

5)

(Дальше)

Правда, загальний нині національний антагонізм утрудняє розв'язку сих і так вже не легких питань ще більше. Прецінь же — як судити по дописах в часописах — у східній Галичині мусить бути нині вже дуже не багато таких Поляків, котрі би схотіли зовсім на рівні тра-

ктувати ту саму людську двоножну личину без огляду на те, чи вона говорить по польськи чи по руски. А так само — очевидно в зовсім природній кореляції — і між Русинами видко щораз більше роздражнене на тій точці: вони-ж ту слабші й боронять ся. Та я — вкуні з проф. Паульзеном, а може прецінь ще й з деким, навіть між Поляками — міцно пересвідчений, що прийде час, коли і той надмірний нинішній національний антагонізм притахне, як притахли свого часу розбурхані релігійні пристрасти по страшенній тридцятьлітній війні. В найгіршім разі люди і тепер спустять собі лиш троха надто їдкої крові, а потім вже посмирніють. А може й до того не прийде. Прецінь же люди не ефемерні когуги, тільки мають до науки, Богу дякувати, вже кількатисячлітню історію за собою! — А віру свою основу знов на безпосереднім таки, власнім досвіді. Я був колись учеником польської гімназії в Дрогобичі, а по літах знов учителем в тернопільській польській гімназії. Ту учив я разом Русинів, Поляків і жидів. І я добре пізнав за той час, чоґо незіпсованій душі людській передусім потреба: звичайної людської правди і справедливости. От що! А з чїх рук та правда виходить: з руских, польских чи жидівских — се вже річ для неї таки другорядна. Се лиш хоробливе, хвилеве збочене, коли хтось комусь вимірює моральну чи материяльну належитість не по особистій его заслугі після загально-людської норми, лиш після другорядних прикмет, як от після національности, віроісповіданя, походження, краси, майна, протекції і т. д. І я не вірю в те, щоби хтось колись на такій дорозі збудував щось тривкого, хочби се мала бути «Polska od morza do morza» або демократична Русь-Україна, мовляв «без холопа і без пада», або навіть — навіть, як ще дехто хоче «Соборная Русь Мати» від Карпат аж по Камчатку!

В році шкільнім 1896/7 лучив ся мені раз такий факт. Я був суплентом у львівській академічній (руській) гімназії, взагалі перший рік в учительській службі. Директор Харкевич призначив мене господарем до Пб. Було в ній щось не багато понад 30 учеників, загалом беручи: хлопці пильні, добрі і в більшій половині спосібні. Я працював над ними з усеї душі — они тепер як-раз здають матуру, то можуть і самі се посвідчити. І мене страшенно се гризло, коли я нераз не був певний, яку котрому за що ноту записати. Бож справедливість, звісно, не полотно, щоби можна єї міряти сантиметром або ліктем. При кінці другого курсу перейшли усі хлопці до III класу, виявивши одного, котрого я правда прилапурив на різних брехнях і крутарствах, але жадним способом не міг підвчити ані латинських форм ані складу руского реченя, — і то головню задля ледарства ученика. Я запросив вкінці на лекцію навіть директора, щоби упевнитися, чи я може не жадаю за багато

від того хлопця в порівнянню з тим, що жадає мій товариш у класі Па. А се може знати лиш один директор, бо він госпітує що місяця майже усіх учителів і дбає про рівномірність у веденню науки в цілім закладі. Та я своєму «нецасливцеві» таки мусів дати двійку з латини (а мав він єї і з інших предметів, напевно пригадую: з ботаніки ще). — По розданню свідочств приходить до мене батько того ученика, селянин, і зачинає жалувати ся. Вкінці на мої виясненя заявляє: «Досить-ем Русин, але вже мушу свого сина перенести до польської гімназії, коли ту між своїми нема справедливости». Мовби мене хто шилом пхнув, так мене заболів отсей закид. Я лиш подивив ся з жалем на свого меншого брата-Русина — а треба знати, що й я сам не жадна «панська» дитина — і лишив его. Та якби на добиток, коли я по чотирох роках знов вернув до львівської рускої гімназії, згаданий ученик якоесь знов сидів, як то кажуть, «між своїми» (в класі Va). — Се так для характеристики учительского звания тай для зрефлексювання того анонімного фахового товариша в «Ділі» котрий (в ч. 96. з р. 1903. в статі п. з. «В справі наших гімназій») радить дивити ся на польских учителів, що то, як каже, почувують себе все і всюди поперед усеґо Поляками, а опісля доперва професорами і відповідно до того, мовляв, раґ форсе продукують «патріотичну» польську інтеліґенцію без огляду на правду і справедливість. На мій погляд, хочби і справді так може й було, то нас Поляки у тім згляді таки нічо не повинні-б обходити. Ми-ж маємо печи хліб для себе, а не для кого. — Та се ще очевидно не значить, щоби я домаґав ся від учителів-Русинів якоїсь виїмкової строгости. Борони Боже! Я-б лиш рад, щоби кождий наш ученик йно все і всюди знав, за що дістає добру або лиху, очевидно заслужену, ноту. Наведений в статі факт кільканайцяти «сінґлів» з німецкого язика кладу також, як якусь дуже дивну аномалію, на карб вина або великої незручности самого учителя.

(Дальше буде).

Нова ера в Сербії.

Король Петро вже їде до вітчизни. Нині в понеділок о 8. год. вечером виїздить з Женеви окремих двірским поїздом через Берно швайцарске, Ціріх, Букс, Інсбрук, Сольногород, Відень і Будапешт. Трохи довше задержить ся поїзд тільки у Відні, куда прибуде ві вторник д. 23. с. м. о 10. год. вечером. Приїзд до Білгорода наступить в середу о 10. год. перед полуднем.

Вчера перед полуднем король Петро I приймав парламентарну депутацію сербску на 10-хвилинну авдієнцію. Презес сенату Велімирович

промовив до короля, висказуючи надію, що усе-не роздор межі короною а народом і поведе справу Сербії на щасливий шлях. Королеви вручено величю виконаний протокол Народного Збору, на яким его вибрано. Король відповів, що він перенятій доказами вірности і уяґлости сербского народу. Також запевнив, що в его груди бє горяче сербске серце, віддане тільки щастю вітчизни.

З тим всім не легка буде подорож Караджорджевича на престол королівської слави. Страшні убіства, які уможливили єму ненадійно, по 45-літнім прогнанню, вернути до краю, становлять ганьбляче пятно, яке належало би змити покаранєм виновників. Таке становище заняв весь цивілізований світ супроти білгородских злочинів, таке жадане виразно зазначене так в письмі австрійского цісаря, як і в урядовій російській ноті. Щоби не наразити ся своїм могутним сусідам, як і взагалі дипломатичні відносини Сербії до виших держав, першим ділом Петра повинно би бути покаранє виновників. Тим способом також найуспішнійше він збив би виринаючі поголоски, немов то він був поінформований про уяґнований заговор.

Однак виновники убіства королівської пари і їх міністерства, се не кількох, чи кільканайцятьох, се цілий білгородский корпус офіцірів, коло 150 і цілий шестий полк, який брав участь в революції — чело сербской армії. Они самі, як і сербский народ не уважають себе простими убівниками, а «шляхотними революціоністами» против тираньства ідіота і розпустниці, як називають убиту королівску пару. До того скупщина разом з сенатом заявили ся солідарними з кровавим ділом армії і одобрили его, а внесенєм наданої Олександром конституції немов запечатали і зложили до архіву історії сей кроваво закінчений період життя-буття сербского народа.

Чи Петро I схоче і зможе сей том історії витягнути назад з архіву, розпечатати его і провірити послідні кроваві картки, щоби досить-учинити справедливости і жаданю посторонних правительств? Після всяких признак здає ся, що не зможе і не схоче. Сербский народ надто багато витерпів від Обреновичів, щоби уважав каригідною кроваву відплату за нечислені здирства та убіства, яких допускали ся мстивий Милан і упертий его син. Та і сам Петро заявив в Женеві на дотичне питање, що він чує ся покликаним до виконуваня своєї королівської власти доперва від часу свого вибору. Що перед-тим склало ся — се належало до компетенції Народного Збору. Петро схоче зачати нову еру мирового розвою Сербії, кинувши заслону забу-тя на кровавий епізод з 11. червня. Чи се єму удасть ся — се инша річ!...

Родинне житє.

(Гадки проф. д-ра Фрідріха Паульзена).

Під розвагу руским „соколикам і паннам“

6) подав

Др. ІВАН КОПАЧ.

Задача виховуваня себе самого стає неодному аж тоді ясною, як сам має виховувати дїтий. Тоді настають зовсім нові відносини до морального світа, коли молоденька мати сама вкінці стає супроти другої істоти як авторитет, що жадає чоґось в імя морального закону. «Ти повинна», котре їй доси говорено, говорить тепер вона сама до другої істоти і учить ся притім може й сама ті слова аж тепер добре розуміти. Вона учить дїтий заповіді: ти не повинно говорити неправди, і учить ся й собі ту заповідь зовсім инакше понимати і цїняти, як перед тим. Хочаби бути совістю дїтий, вона виобразовує свою власну совість. Тим способом часто з легкодушного і розважного молодика стає поважний і розважний батько родини. Навіть дика, тверда, самолюбна натура не може оперти ся довірчивому поглядови дитини, він виховує певнійше як родичі і учителі, або навіть як закон і поліція. В однім з каліфорнійских оповідань

з великою силою змалював Брет Гарт¹⁾ виховуючий вплив дитини на банду диких і морально запущених людей. Громада розпустних товаришів, що зійшли ся на западній окраїні Америки яко глядачі золота, приходить до дитини від індіанки, котра живе між ними. Мати умирає при породі, і банда виховує дитину. Та невдовзі дитина починає виховувати своїх опікунів; вони старають ся трошка тихше поводити ся, як вона спить, вони бавлять ся з нею як вона не спить, вони роблять їй, в міру як вона підрастає, забавки і приносять їй різнобарвні камінчики і цвїти з собою до табору. Тим способом вони пізнають инші утіхи від тих, котрі їм доси одиноко були звісні, як пиятика, газардова гра і бійка. Зараз таки дитину й хрестять; задумували виправді зробити лиш глум з тої церемонії але при самім обряді обняв їх якоесь святачній настрої, і зухвалість заніміла. Вкінці найдикий з між них находить смерть з тою дитиною, ратуючи єї з рвучої ріки, до котрої впала.

Так то родина є властивим розсадником, в котрім виростають три основні підпори товариского пожитя: привязанє (Pietät), братнє поважанє ближнього і запонадлива любов. І тому

¹⁾ Francis Bret Harte, славний американський новеліст, уроджений р. 1837. в околиці Нового Йорку. I. К.

можна сказати: розвій вповні здорового, морально-людского життя вимагає в правилі родинности (Familienhaftigkeit), вимагає подвійної благодати: щастя дому батьківского і щастя дому власного.

6. Стан вільний.

Проба потверджує рахунок: брак життя родинного веде легко до знидїня і занаяццєня цілого життя. Се дотичить наперед браку дому батьківского. У сироти вироблює ся легко, навіть серед корисних зрештою обставин, деяка різкість (Herbigkeit), наклін до недовірчивости і замкненя в собі самім. Числа, які читаємо в статистиці моральности Еттінґена (A. von Öttingen) про смертельність неслюбних дїтий і їх участь в кримінальних злочинах, говорять страшно виразно.

Та також брак другого, т. зн. власного родинного життя не остає без наслідків. Народна свідомість завважала се вже давно, що безженне житє веде за собою для обох полів своєрідні збочєня від нормального: на стару панну і на старого кавалера дивлять ся всюди з якоюсь особливою мішаниною глуму, милосердия і недовіря.

(Дальше буде).

Н О В И Н К И.

— **Календар.** Ві вторник: руско-кат. Тимо-тея, Антоніні; рим.-кат. Зенова. В середу: руско-кат. Варголомея; рим.-кат. Йоана Хрестителя.

— **Преосв. Єпископ Константин Чехович** повернув вже з канонічної візитації до Перемишля.

— **Торжество Божого Тіла** з професіональним обходом відбуло ся вчера у Львові величаво, завдяки гарній погоді. Службу Божу в Успенській церкві відправив о. містрат Білецький в сослуженню численного доховієства, а опісля відчитав чотари євангелія при олтарях в Ринку. В обході взяли участь намісник гр. Потоцький, академічний сенат, генераліція, представителі всіх урядів і безчисленні товпи народа. Війскову асисту сповняв 80. п. п.

— **Курс інструкторів пожежних для академіків** устроює львівський «Сокол» в липни с. р. Участь можуть брати всі академики, які опісля набравши потрібних фахових відомостей будуть могли успішно організувати сторожі огневі по селах і тим способом сприяти ся до скорішого зорганізованя нашого народу. Зголошувати ся належить в «Сокол».

— **Попис концес. школи музичної п. Олени Прокош** відбуде ся в середу 24. червня в салі «Звізди» (ул. Францішканська ч. 7) о 4. год. пополудня.

— **Новий маршалок красвий.** Іменоване гр. Ст. Баденього красвим маршалком має повити ся в урядовій Wiener Ztg. при кінці с. м.

— **З Руского Товариства педагогічного.** На засіданях виділу, що відбули ся дия 27. мая 13. червня с. р.: 1) Протокол прийнято до відомости. 2) Прийнято до відомости звіт референта філій тов-а, що в Заліцях філія уже заснована а в Бережанах та Тереховлі в найближшій часі мають бути засновані. 3) Полагоджено кілька письм та подань, які увійшли до виділу. 4) Ухвалено оголосити конкурс на заряд інституту і інтернату дівочого ім. св. Ольги. Інтернат лишити ся на давнім місці, для інституту же в міру відповідного числа зголошень винаймаєть ся окреме помешканє. 5) Ухвалено віддати до оправи і брошурованя свіжо виданий накладом власним перевід «Робінзона», зладжений п. Малицкою і назначено ціну за веопр. примірник 1-50 К а о правлений 2 К. Ухвалено вислати п. Малицкій подяку за зладженє переводу Робінзона, ремунерацію 400 К. 7) По переведеній дискусії над рефератом д-ра Коцюби прийняв виділ предло-женій їм статут до відомости і ухвалив внести поданє до міністерства просвѣти о позволенє отворити з початком року шк. 1903/4 I. року «Приватний семінар жіночий Руского Товариства педагогічного», а в статуті подано, що викладовою мовою є руска; б) така вступна вносилка річно 20 К; в) місячна оплата вносить 10 К; г) учениць приймає ся без огляду на народність та віросповіданє; в склад тіла учительского у-прошено загально звісні найвизначнійші кваліфіковані сили; е) постановлено приладити відповідні убикації і средства наукові. 8) Розваживши велику вагу присутности на загальних зборах філій товариства делегатів виділу, які входячи в личний контакт з членами філій, могли би подавати їм деякі ради і погляди виділу, приймати їх жалоби, щоби опісля успішнійше ними на місці заняті ся, ухвалив виділ вставити в бюджет значнійшу квоту на покритє коштів подорожі делегатів та референтів, яких буде висилати ся з рамени виділу до філій, а особливо на загальні збори по змові з відчитами та рефератами. 9) Ухвалено замкнути рік шкільний в «Виділовій дівочій школі ім. Шевченка» з днем 1. липня, на курсі руского языка 4., а на курсі аналіфбетів дия 5. липня. 10) Ухвалено видрукувати нові бланкети свідоцтва шкільного, з узглядненєм розпорядження міністерияльного, надаючого в. н. школі право публичности.

— **Ректори університетів.** Ректором черновецького університету вибрано в суботу одногласно д-ра Вальтера Гармана, професора церковного права.

Кс. др. Фіалек, вибраний ректором львівського університету, зрік ся сеї гідности.

— **Дефравдація** причиною самоубійства. З Городенки доносять, що в депозитах тамошного староства не достає 14.000 К, а іменно пропав фонд на будову народних шкіл і гривни шкільні. Дефравдації допустив ся — як кажуть — бувший староста Штрасер, що недавно застрілив ся. Крім того Штрасер полишив багато довгів приватних, навіть у деяких селян.

— **Огні.** В Бурштині згоріло оводі 5 жидівських домів, вартости 6.500 К. — В Завалові, підгаєцького повіта, знищив огонь господарство Федя Галиви. Шкода вносить понад 3.800 К. — В Запороках коло Любачева згоріло дия 8. с. м. 11 господарств, вартости 8.000 К, а дия 10. с. м. згоріла в вим селі етодола Лька Кокоцького. Огонь мав бути в обох случаях відложений. — В Гордидолі, золочівського повіта, знищив огонь дия

12. с. м. 7 селянських загород. В огні спалило ся двоє дітей. — В Виткові, станіславівського повіта, згоріло одно обійствє, вартости понад 2.000 К.

— **Нещасні пригоди.** З Калущини пишуть нам: Дия 18. с. м. учитель в Угриніві старім, Ст. Гаврилишин, наложив на своє жите руку, під-різаючи собі бритвою горло. Гаврилишина зна-но в цілім повіті яко вельми діяльного а тихо-го робітника на народній ниві і яко пильно сповняючого свої обовязки учителя, тому вість про сей его вчинок викликала щирий жалє у его товаришів і знакомих. На щастє ся сумна вість не була вповні правдивою. Гаврилишин від кількох днів ходив нервово роздратований і се було причиною наміреного заповідня собі смерти. Рана на шиї є вправді тяжка, але можливо, що загойть ся, коли не прийде до яких комплікацій. Першу поміч нещасному подав візваний з Калуша лікар др. Куровець і зашив рану. Недужого забрав до свого дому его товариш, учитель Глодзинський в Новиці і щиро ним заопікував ся.

Дия 18. с. м. утопив ся в Пруті Рудольф Аєе війсковий ветеринар 9. п. драгонів, стаціо-нованого в Коломиї. Нещасний кинув ся ратувати потапаючих двоох гімназистів і спас їх від нехвибної смерти, але сам понав в крутїж і по-гиб на дні Прута.

В Перемишлі скочив до Сяну ученик I кл. гімназ. Мазуркевич, аби утопити ся. Однак ро-бітники витягнули хлопця з ріки і спасли его від смерти. Причиною наміреного самоубійства була обава перед лихою клясою.

— **Іспит зрілости** в учительській семінарії жі-ночій в Перемишлі відбув ся в дних від 3. до 16. с. м. Свідоцтво зрілости одержали: Абдер-манівна Брон, Аргасійська Мар., Барановичівна Стан., Бега Стан. (з відзн.), Білинська Ольга, Бі-невичівна Ольга, Борковська Лукіяна, Цабальська Мар. (з відзн.), Чесниківна Софія, Дроздівна Іванна, Еттингерівна Лея, Фаствахтівна Ант., Гай-да Мар. (з відзн.), Гіселевичівна Марія, Голин-ська Мар., Гречнерівна Кек. (з відзн.), Горняк-евичівна Мар., Ісайчиківна Стеф., Якубчаківна Павл. (з відзн.), Янковська Олена, Яремкевичівна Ольга (з відзн.), Ясеничка Евгения (з відзн.), Калужняцка Мар., Кернаївна Ант., Коляковська Володимира, Корифалівна Кам., Крупа Клим., Кшаклевська Ізаб., Квятковська Мар., Лісовська Стеф., Літинська Стеф. (з відзн.), Лавецка Катерина, Марек Йос. (з відзн.), Матилішівна Ольга, Менціньска Павл., Михновичівна Софія, Новотна Мар., Осадзінська Вол. (з відзн.), Патривівна Стан., Рухель Стеф., Ренефортівна Стан., Жон-свїцька Кек., Сабрамовичівна Олена (з відзн.), Сосвїньска Ом., Свїбонткевичівна Мар., Сви-тальська Брон, Ума Софія, Вацівна Мар., Вавже-вичівна Олена, Вежховська Стеф., Венцівна Ю-лія (з відзн.), Виногородака Софія (з відзн.), Ви-пшевська Меч., Волянська Юлія, Вуйцік Ядвига (з відзн.), Войціківна Стан. (з відзн.), Врублевська. Одна кандидатка одержала поправку.

— **О кінний трамвай** у Львові веде ся тепер торг, межи властителем сего підприємства, одним триєстенським товариством з одної сторони, а комісією електричною і львівським магістратом з другої сторони. Місту ходить іменно о те, щоби набути кінний трамвай на власність, а від-так звинути се підприємство, щоби его коштом розширити трамвай електричний. Первісна ціна, котрої домагала ся дирекція кінного трамваю за ціле підприємство з інвентарем, вносила 1.050.000 К, а комісія електрична давала тоді 950.000 К. Тепер магістрат жертвує лише 600.000 К, а електрична комісія 800.000 К.

— **Новий президент Буковини,** кн. Гогеньлого обняв недавно свій уряд, а вже в так короткім часі мав нагоду пересвѣдчити ся наглядно, в який некультурний спосіб поводять ся урядни-ки зі сторонами. Буковинські часовиси подають отєї дві події: Якось переїздив президент через Гатну і зажадав від зелізничного урядника, що сидів в канцелярії в шапці, бланкети на теле-граму, також не здіймаючи капелюха. Урядник викрикнув ся на президента, чому не знімає капелюха, на що дістав відповідь: «так ви та-кож сидите в шапці». Дізнавши ся опісля, що то красвий президент, став урядник згинати ся в три погібели, але се вже було запізно.

Інший случай був такий: Президент над-ійшовши оглядати одно староство в волоських горах, запитав ся вознього, де комісар. Возний показав на поблизьку реставрацію і додав, що п. комісар приходить до уряду около 11. год. А колиж приходить п. староста? запитав ся пре-зидент. Так около 12-ої, відповів слуга. Прези-дент пішов до реставрації, де урядники весело бавились і вповідали собі, який то тягар бути урядником, пересиджувати в уряді і мучитись з людьми. Очевидно они не звали, що той пан, що сів коло другого стола, то їх настоятель. — Наслідком сего президент виготовив до своїх урядників обіжників, в якім поручив, поводити ся людяно зі сторонами і сповняти совісно свої обовязки.

— **Подяка.** Дорогі Родимці! Церковний комітет, в Богданівці складає найщирішу подяку за

жертви на будову церкви в Богданівці парохії Полоничкої отсем Вп. п. Добродіям: Всеч. і Вп. Товариству Задатковому в Глинянах на руки Високоповажаного Пана Директора Балтаровича за 20 К; Всеч. громадї Задвіре за 26 К; Всеч. громадї Ляшки королівські за 14 К 81 с.; Всеч. громадї Вишняни за 9 К; п. Романови Алексєвичеви з Угнова за 5 К; п. Йосифови Бриковичеви з Козови за 1 К; п. Йосифови Гу-менюкови з Козови за 1 К; п. Йосифови Корду-бі з Козови за 80 сот.; п. Іванови Рибакони з Глинян за 14 К. Крім сего Вп. і Всеч. о. віце-деканови Павлови Бачинському з Глинян-За-ставля і чесним парохіянам з Глинян-Заставля за зложені дари, за професіональний образ, за за хрест нікльовий і хоругви споряджені С. С. Служебницями з Глинян-Заставля; Всеч. Васи-леви Лискови з Ляшок і его парохіянам за да-ровані два ліхтарі і хрест професіональний. — За всі Ваші щєдрі датки, Дорогі Земляки, най Господь Бог кріпить Ваше здоровлє і сили на многи літа; за Вас будемо Всевишнього молити, щоби Ви за Ваші щирі жертви одержали сто-кратну надгороду не тільки в сїм житю, але та-кож в будучім загробовім житю вічним. Прочих Дорогих Земляків умилно просимо о надсила-нє датків, бо ціла робота около церкви стоїть застановлена з браку фондів. За найменший щирий даток ми не забудемо Вам щиро подя-кувати прилюдно, а Бога просити о уділенє для Вас своїх обильних ласк. Віддаючи укінченє бу-дови нашої церковці Вашій опіці, зістаємо раз на завєсє вдячними Родимцями:

Йосиф Мельницький, парох і предсідатель комітету будови, Николай Поцорко, Теофіл Гу-да, Садовський, комітетові будови.

Датки просимо присилати на руки Уряду парохіяльного в Полоничах, п. Яричів новий.

— **Дрібні вісти.** Міські ради в Жидачеві і Під-волочисках надали б. намісникови гр. Пійнському почесне горожанство. — Хорватський бан зніє виїмковий стан в Дельніці, заведений там ще дия 22. мая.

— **З львівської архієпархії.** Сотрудництва одержали оо.: Ал. Пеленський в Конохах і Петро Рудакевич в Настасові. — О. Ник. Левицкий одержав канон. інституцію на парохію Плаве. — На конкурсє з речинцем до 6. липня розписана парохія Рогачин. — Відпуску для покріпленя здоровля одержали оо.: Мих. Скородинский, Іван Мандичевский, Ігн. Левицкий і Дмитро Розлукний на шість неділь; Волод. Чировский на пять, а Ан. Яримович на три неділі.

— **Родимці! Памятайте на бурсу Руского То-вариства педагогічного у Львові!**

Наука, штука, література.

— **Аматорське представлєчє** тов. ім. Котляревського дало нам нагоду пізнати дві премєри: «Іспит на мужа», комедію в 1 акті В. Лучаківського і «Настоящі», ком. в 1 акті Олексі Бобикевича. Жалє тільки, що зіставлено єї оба твори разом, бо їх фактура є така подібна до себе, що у тім близькім єусідстві взаїмно себе ослаблюють. В одній і другій комедії є пара за-люблєних, молодих людей, в одній і другій стар-ша жєнщина сприяє їм, а клопочє ся з дивац-твом господаря дому, яке в першій штуці по-лягає на «календарско-хемічній» а в другій на «політичній» коловатині; в одній і другій штуці «фацет бере на бас» старого уданим іспитом і удаванєм «настоящего» і вкінці в обох штуках «старий» удобрухує ся і Нума виходить заміж за Помпїлія. В обох штуках плєнтає ся також «комічний» служачий-локайчук. Та поза сухим кістяком обі штуки багато ріжняєть ся між со-бою. Лучаківский убрав свого кістяка в мундір комедії та повиписав его плоскими і пустими мовольогами та діяльогами, препаратами та ка-лендарськими дотєпами. З того вийшла лише кар-икатура дійсного житя, щось в роді страхопуда на воробїї. Натомість Бобикевич свій кістяк ви-модєлював до артистичної повноти дійсного жи-тя. А в скінчений механізм вдунув ще і свою живу дуну чутя, патріотизму. Се творить сю комедію не лише удатним, але і дорогим для нас твором. Ми зискали в нїм правдивий жемчуг для наших аматорських сцен, з яких жадна не повинна залишити, познакомити круг своїх слу-хачів з тою забавною, а заразом сердечною і патріотичною комедією.

Змісту «Настоящих» не будемо переповідати, бо твір друкував ся в наших фейлетонах, а над-то вийшов в елєгантнім виданю, на веліновім папері, з портретом і житєписню автора окремою книжкою і продає ся в Тов. ім. Котляревського (по 50 сот.) з призначенєм доходу на будову руско-го театру. Тож не повинно бути одної бібліотеки приватної, одного кружка аматорського, де би ся книжочка не нашла ся. Приступимо радше до оцінки гри аматорів. Однак аматорська гра про-явила ся лише в першій штуці так браком умі-лого вирєжєсеруваня як і памятевими недомага-

